FARG‘ONA VA NAMANGAN VILOYATLARIDA TURIZM INDUSTRIYASINING MUAMMOLARI VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI

Tayyorladi: Usmonova Sabohat Umid qizi
TDShU 2-kurs amgistranti
Ilmiy rahbar: Tashtayeva Saida Kaxarovna
g.f.n., dotsent

Annotatsiya

Mazkur maqolada Farg‘ona va Namangan viloyatlarida turizm industriyasining hozirgi holati, mavjud muammolari hamda rivojlantirish istiqbollari ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida hududiy turizmning iqtisodiy, ijtimoiy va infratuzilmaviy omillari o‘rganildi. Shuningdek, mintaqada turizm xizmatlari sifati, transport va kommunikatsiya infratuzilmasi, marketing faoliyati hamda investitsion muhit bilan bog‘liq muammolar tahlil qilindi. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, turizm industriyasining samarali rivojlanishi uchun zamonaviy infratuzilmani shakllantirish, xizmat ko‘rsatish sifatini oshirish va hududiy turistik salohiyatni xalqaro darajada targ‘ib qilish muhim omillardan biri hisoblanadi.

Kalit so‘zlar: turizm industriyasi, mintaqaviy turizm, Farg‘ona viloyati, Namangan viloyati, turizm infratuzilmasi, xizmat ko‘rsatish sifati, turistik salohiyat.

Introduction

Mintaqaviy turizm industriyasining rivojlanishi murakkab va ko‘p omilli jarayon bo‘lib, u iqtisodiy, ijtimoiy hamda infratuzilmaviy sharoitlarning o‘zaro uyg‘unligi

asosida shakllanadi. Farg‘ona va Namangan viloyatlarida turizm so‘nggi yillarda izchil rivojlanib borayotgan bo‘lsa-da, ushbu jarayonning samaradorligi bir qator ichki va tashqi omillar bilan belgilanadi. Hududda mavjud turistik resurslar, infratuzilma va xizmat ko‘rsatish tizimining rivojlanish darajasi turizm industriyasining umumiy holatini ifodalab beradi. Shu bilan birga, turizmning barqaror rivojlanishini ta’minlash uchun mavjud imkoniyatlar bilan bir qatorda tizimli muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish masalalari muhim ahamiyat kasb etadi.

Farg‘ona va Namangan viloyatlarida turizm industriyasining rivojlanishi so‘nggi yillarda ijobiy tendensiyalar bilan tavsiflansa-da, ushbu sohaning barqaror va samarali rivojlanishiga to‘sqinlik qiluvchi bir qator tizimli muammolar mavjud. Ushbu muammolarni aniqlash va tahlil qilish mintaqada turizmni rivojlantirish strategiyasini ishlab chiqishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Bugungi kunda O‘zbekistonda turizm iqtisodiyotning strategik tarmoqlaridan biri sifatida e’tirof etilmoqda. Xususan, Farg‘ona vodiysi hududlari boy tarixiy-madaniy merosi, tabiiy rekreatsion resurslari va milliy hunarmandchilik an’analari bilan ajralib turadi. Shu bois, ushbu hududlarda turizmni rivojlantirish orqali iqtisodiy o‘sishni ta’minlash, yangi ish o‘rinlari yaratish va xizmat ko‘rsatish sektorini kengaytirish imkoniyatlari mavjud.

Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi Farg‘ona va Namangan viloyatlarida turizm industriyasining rivojlanishiga to‘sqinlik qilayotgan asosiy muammolarni aniqlash hamda ularni bartaraf etish bo‘yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Methods

Tadqiqot davomida ilmiy bilishning tahliliy, taqqoslash, statistik va tizimli yondashuv usullaridan foydalanildi. Mintaqaviy turizmning rivojlanish holatini baholashda mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy ishlari, O‘zbekiston Respublikasi Turizm qo‘mitasi ma’lumotlari, hududiy statistika ko‘rsatkichlari hamda ilmiy maqolalar asos qilib olindi.

Tadqiqot jarayonida quyidagi metodlardan foydalanildi:

- mintaqaviy turizm ko‘rsatkichlarini statistik tahlil qilish;
- Farg‘ona va Namangan viloyatlarining turistik salohiyatini qiyosiy baholash;
- turizm infratuzilmasining holatini tizimli tahlil qilish;
- turizm industriyasining rivojlanishiga ta’sir etuvchi omillarni aniqlash.

Shuningdek, tadqiqotda hududiy turizmni rivojlantirish bo‘yicha amaldagi davlat dasturlari va normativ-huquqiy hujjatlar tahlil qilindi.

Results

Tadqiqot natijalari Farg‘ona va Namangan viloyatlarida turizm industriyasining rivojlanishiga salbiy ta’sir ko‘rsatayotgan bir qator muammolar mavjudligini ko‘rsatdi.

Birinchidan, turizm infratuzilmasining yetarli darajada rivojlanmaganligi asosiy muammolardan biri hisoblanadi. Ayrim turistik hududlarda zamonaviy mehmonxonalar, transport xizmatlari, yo‘l infratuzilmasi va axborot markazlarining yetishmasligi turistlar oqimini cheklamoqda.

Ikkinchidan, xizmat ko‘rsatish sifati xalqaro standartlar darajasiga to‘liq javob bermaydi. Xususan, turizm sohasida faoliyat yuritayotgan xodimlarning xorijiy tillarni bilish darajasi va professional malakasi yetarli emasligi kuzatildi.

Uchinchidan, hududiy turistik obyektlarning marketing va reklama faoliyati sust rivojlangan. Ko‘plab tarixiy va tabiiy turistik obyektlar xalqaro turizm bozorida yetarlicha targ‘ib qilinmayapti. Bu esa xorijiy turistlar oqimining past bo‘lishiga sabab bo‘lmoqda.

To‘rtinchidan, investitsion muhitning ayrim jihatlari ham turizm rivojiga salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda. Xususiy sektorning turizmga investitsiya kiritishdagi faolligi yetarli emasligi, ayrim byurokratik to‘siqlar va moliyaviy resurslarning cheklanganligi kuzatildi.

Beshinchidan, ekologik va sanitariya muammolari ham ayrim turistik hududlarning jozibadorligini pasaytirmoqda. Atrof-muhitni muhofaza qilish masalalariga yetarlicha e’tibor qaratilmasligi turizmning barqaror rivojlanishiga xavf tug‘diradi.

Discussion

Hududiy turizm industriyasining rivojlanishiga ta’sir etuvchi omillarni chuqur tahlil qilish shuni ko‘rsatadiki, infratuzilma bilan bog‘liq muammolar eng asosiy cheklovchi omillardan biri hisoblanadi. Xususan, transport tarmoqlari, mehmonxona infratuzilmasi va xizmat ko‘rsatish obyektlarining yetarli darajada rivojlanmaganligi turistlar oqimini shakllantirishga salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda. Ayniqsa, chekka va tog‘li hududlarda infratuzilmaning sust rivojlanganligi mavjud turistik resurslardan to‘liq foydalanish imkoniyatlarini cheklaydi.

Turizm xizmatlari sifati bilan bog‘liq muammolar ham yuqori darajada baholanadi. Malakali kadrlar yetishmasligi, servis madaniyatining yetarli shakllanmaganligi hamda xalqaro standartlarga mos xizmatlarning kamligi turistlarning qoniqish darajasiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Natijada turistlarning qayta tashrif buyurish ehtimoli kamayib, hududning raqobatbardoshligi pasayadi.

Marketing va reklama faoliyatining sustligi ham mintaqaviy turizm rivojlanishiga salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda. Hududning turistik salohiyati haqida xalqaro va mahalliy bozorlarda yetarli darajada axborot berilmayotgani, raqamli marketing vositalaridan foydalanishning pastligi turistlar oqimini oshirish imkoniyatlarini cheklamoqda. Zamonaviy turizm bozorida marketing strategiyalarining samaradorligi hal qiluvchi omillardan biri hisoblanadi.

Tadqiqot davomida hududiy ixtisoslashuv darajasining pastligi ham muhim muammo sifatida aniqlandi. Farg‘ona vodiysi hududlarida turizm yo‘nalishlari aniq segmentlarga ajratilmagan bo‘lib, bu turizm mahsulotining raqobatbardoshligini pasaytiradi. Shuningdek, agro-turizm, gastronomik turizm, etnoturizm kabi innovatsion yo‘nalishlarning yetarli rivojlanmaganligi turistlarning hududda qolish muddatini uzaytirish imkoniyatlarini cheklaydi.

Hududiy brending va imij siyosatining sustligi ham muhim muammolardan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda. Farg‘ona va Namangan viloyatlarining o‘ziga xos turistik brendi to‘liq shakllanmagan bo‘lib, bu ularni xalqaro turizm bozorida targ‘ib qilish imkoniyatlarini kamaytiradi.

Turizm industriyasida innovatsion texnologiyalardan foydalanish darajasi ham yetarli emas. Raqamli platformalar, mobil ilovalar va onlayn xizmatlar orqali turizmni boshqarish tizimi to‘liq shakllanmaganligi turistlar uchun qulayliklarni kamaytiradi.

Shuningdek, hududiy boshqaruv va koordinatsiya tizimidagi kamchiliklar ham turizm rivojlanishiga salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda. Turizm bilan bog‘liq tashkilotlar o‘rtasida hamkorlikning sustligi, strategik rejalashtirishning yetarli darajada shakllanmaganligi hamda kompleks yondashuvning yo‘qligi mavjud muammolarni yanada chuqurlashtirmoqda.

Turizm industriyasida hunarmandchilikning o‘rni ham alohida ahamiyatga ega. Hunarmandchilik mahsulotlari hududning tarixiy va madaniy an’analarini aks ettirib, turistlarni jalb qiluvchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Hunarmandchilik nafaqat madaniy merosni saqlashga xizmat qiladi, balki iqtisodiy va ijtimoiy jihatdan ham muhim ahamiyat kasb etadi. U yangi ish o‘rinlari yaratadi, kichik biznes rivojlanishini rag‘batlantiradi va turistik daromadlarni oshiradi.

Farg‘ona mintaqasi ayniqsa milliy hunarmandchilik mahsulotlari bilan mashhur bo‘lib, ushbu yo‘nalish madaniy turizmni rivojlantirishda muhim salohiyatga ega. Biroq, hunarmandchilikni rivojlantirishda ham bir qator muammolar mavjud. Xususan, malakali kadrlar tayyorlash, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, xalqaro bozorlarga chiqish va infratuzilmani rivojlantirish masalalari dolzarb hisoblanadi.

Hunarmandchilik asosidagi turizm mahsulotlarini rivojlantirish uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

- hunarmandchilik bozorini o‘rganish va talab yuqori mahsulotlarni aniqlash;
- hunarmandchilik markazlariga sayohatlarni o‘z ichiga olgan yangi turistik marshrutlarni ishlab chiqish;
- turistlar uchun mahorat darslari va interaktiv dasturlar tashkil etish;
- hunarmandchilik mahsulotlarini sotish va targ‘ib qilish infratuzilmasini rivojlantirish;
- xalqaro marketing va brending strategiyalarini kuchaytirish.

Jahon tajribasi shuni ko‘rsatadiki, hunarmandchilik va turizm integratsiyasi hududiy iqtisodiyot rivojlanishida muhim omillardan biri hisoblanadi. Shu bois, Farg‘ona va Namangan viloyatlarida hunarmandchilik salohiyatidan samarali foydalanish orqali turizm industriyasining barqaror rivojlanishiga erishish mumkin.

Olingan natijalar shuni ko‘rsatadiki, Farg‘ona va Namangan viloyatlarida turizm industriyasini rivojlantirish uchun kompleks yondashuv zarur. Avvalo, turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish va transport-logistika tizimini yaxshilash muhim hisoblanadi. Ayniqsa, ichki yo‘llarni ta’mirlash, zamonaviy mehmonxonalar va servis markazlarini tashkil etish turistlar oqimini oshirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, turizm sohasida kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish lozim. Turizm va mehmondo‘stlik yo‘nalishida faoliyat yuritayotgan mutaxassislarning malakasini oshirish, xorijiy tillarni o‘qitish va xalqaro tajribalarni joriy etish xizmat ko‘rsatish sifatini yaxshilaydi.

Marketing strategiyalarini rivojlantirish ham dolzarb masalalardan biridir. Hududiy turistik salohiyatni raqamli platformalar orqali targ‘ib qilish, xalqaro turizm ko‘rgazmalarida faol ishtirok etish va brending siyosatini rivojlantirish zarur.

Bundan tashqari, davlat-xususiy sheriklik asosida investitsiyalarni jalb qilish mexanizmlarini kuchaytirish tavsiya etiladi. Turizm obyektlariga investitsiya kiritayotgan tadbirkorlar uchun soliq imtiyozlari va moliyaviy qo‘llab-quvvatlash tizimini kengaytirish maqsadga muvofiqdir.

Ekologik turizmni rivojlantirish ham istiqbolli yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, ekologik muhofaza choralarini kuchaytirish va yashil turizm konsepsiyasini joriy etish hududning turistik jozibadorligini oshiradi.

Conclusion

Xulosa qilib aytganda, Farg‘ona va Namangan viloyatlarida turizm industriyasining rivojlanishi uchun katta salohiyat mavjud bo‘lsa-da, ushbu sohaning samarali rivojlanishiga to‘sqinlik qilayotgan bir qator tizimli muammolar mavjud.

Infratuzilmaning yetarli rivojlanmaganligi, xizmat ko‘rsatish sifatining pastligi, marketing faoliyatining sustligi hamda investitsion muammolar turizm rivojiga salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun zamonaviy infratuzilmani shakllantirish, kadrlar salohiyatini oshirish, hududiy turizmni xalqaro darajada targ‘ib qilish va investitsion muhitni yaxshilash muhim ahamiyatga ega. Ushbu chora-tadbirlar amalga oshirilsa, Farg‘ona va Namangan viloyatlarida turizm industriyasining barqaror rivojlanishiga erishish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining turizm sohasini rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.
2. O‘zbekiston Respublikasi Turizm qo‘mitasi statistik ma’lumotlari. – Toshkent, 2024.
3. Sharipov Q. Mintaqaviy turizm iqtisodiyoti. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2021.
4. Axmedov B. Turizm infratuzilmasini rivojlantirishning iqtisodiy mexanizmlari. – Toshkent, 2020.
5. UNWTO Tourism Highlights. Madrid: World Tourism Organization, 2023.
6. Ismoilov R. O‘zbekistonda turizm xizmatlari bozori rivojlanish tendensiyalari // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. – 2022.
7. Karimov S. Hududiy turizmni rivojlantirishning zamonaviy yo‘nalishlari // Turizm va servis ilmiy jurnali. – 2021.
8. Butler R. Tourism Area Life Cycle Theory and Development Models. – London, 2019.
9. O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi ma’lumotlari. – 2023–2024.
10. Yo‘ldoshev A. Turizm marketingi va menejmenti. – Toshkent: Fan, 2022.